

چشم انداز گیاهان داروئی و معطر در ایران
از انتشارات مجتمع کشاورزی

کندلوس

تولید کننده گیاهان داروئی و معطر

وروغنها و اسانس های گیاهی

نشریه شماره ۱

آشنائی با گیاهان داروئی و معطر

در باغ بوتانیک مجتمع کشاورزی کندلوس علاوه بر گیاهان دارویی و معطر ایران و سایر کشورها، پرورش می‌یابد و روی آنها تحقیق علمی انجام می‌گیرد

گوشه‌هایی از باغ بوتانیک مجتمع کشاورزی کندلوس در شمال

فهرست مندرجات

مجتمع کشاورزی کندلوس

نشریه شماره ۱

آشنائی با منتخبی از گیاهان دارویی و معطر

۳	۱- سخنی کوتاه
۵	۲- گزنه سفید
۷	۳- براگو
۹	۴- ملیس
۱۲	۵- ورون (به لیمو)
۱۵	۶- سالویا
۱۸	۷- گل ساعت
۲۱	۸- لاواند
۲۴	۹- رزمارینوس

خیز تا بر کلک آن نقاش جان افشان کنیم
کاین همه نقش عجب در گردش پرگار داشت
حافظ

هزاران سال است که بشر در دامان مهربان طبیعت، چشم به جهان هستی می‌گشاید. می‌بالد، بر پهنه گسترده‌اش گام می‌نهد، مهر می‌ورزد، رنج می‌برد، می‌کارد، می‌درود، آفاش را در می‌نوردد، بر گوشه‌هایی بسیار اندک، از اسرارش آگاهی می‌یابد و سرانجام سر به زیر بال و خاموشی فرو می‌کشد. و در این میان، همواره، نیکاندیشان، درست‌فکران و دانشمندان بوده‌اند که با بینش متناسب با حال و هوای زمان خود در جستجوی راه علاج بیماریها و دردها و مسائل گوناگون بشر بوده‌اند. و همه آنها، به تحقیق، این جستجو را در طبیعت شروع کرده‌اند و به طبیعت ختم کرده‌اند. ولی آیا پایانی بر این جستجو هست؟ تصور نمی‌رود چنین باشد. هنوز خیلی از رازهای طبیعت بر ما گشوده نشده و این تلاش همچنان باید ادامه یابد.

اگر چه قرن‌هاست که بشر بموازات صنعتی شدن، به انهدام جنگل‌ها، تخریب کوهها و تپه‌ها و ویرانی جلگه‌ها و آلودن دریاها و اقیانوسها کمر بسته است و با زیستن در شهرهای بزرگ صنعتی از مادر مهربان خویش طبیعت جدا افتاده است، اما این ناسپاسی و فراموشکاری و دورافتادگی، خللی در مهر مادری زمین پدید نیاورده است و طبیعت مهربان هنوز هم در کار فیض بخشی است. ولی همه می‌دانیم که اگر فکری بحال اصلاح محیط زیست خود نکنیم، فیض بخشی طبیعت هم، گرچه آهسته ولی بالاخره تقلیل می‌یابد.

طبیعت بخشنده، هزاران سال است که با گشاده دستی گنجینه‌های پیدا و پنهان خویش را نثار فرزندان خود می‌کند. هزاران سال است که طبیعت سخاوتمند با نثار گلها و گیاهان و میوه‌های داروئی خویش مرهم بر زخمهای فرزندان خود می‌نهد و آنان را شفا می‌بخشد.

بزرگترین معجزه این گلها و گیاهان و میوه‌های متنوع دارویی این است که مصرف آنها چنانچه برابر دستور پزشک انجام پذیرد، اکثرا "هیچگونه عوارض جانبی ندارند و به دنباله درمان یک بیماری، بیماری دیگری را باعث نمی‌شوند. و از همین روست که فرزندان جهان، کمر همت بر بسته‌اند تا از انهدام کامل گیاهان و میوه‌ها و گلهای دارویی پیشگیری کنند.

از اواخر سال ۱۳۶۷ خورشیدی، مجتمع کشاورزی کندلوس دربی ایفای چنین رسالتی پایه‌گذاری شد و هدف اصلی آن، شناخت، کاشت و توسعه مصرف گیاهان دارویی و معطر گردید.

به اعتقاد گیاه‌شناسان بلندآوازه جهان، سرزمین پهناور ایران، به‌ویژه نواحی البرز مرکزی یکی از بزرگترین گنجینه‌های گیاهان دارویی و معطر دنیاست. مناسبانه هموطنان عزیز ما ظرف چند قرن اخیر فرصت آن را نیافته‌اند که به طبیعت زیبای سرزمین زادبومی خویش بپردازند و از نعمات خداداده آن به درستی بهره‌برداری کنند.

شاید برای نخستین بار در تاریخ وطن عزیز ما توجه به طبیعت و حفظ و حراست از محیط زیست و حفاظت از آن بعنوان هدیه‌ای الهی و مقدس، در قانون اساسی ما، بعنوان یکی از مهمترین اصول قانونی شناخته شده است و این فرصتی است نیک و استثنایی تا تمامی عاشقان طبیعت و علاقه‌مندان به آبادانی این آب و خاک کمر همت بریندند و وظیفه خود را هرچند ناچیز در انجام این رسالت تاریخی به انجام برسانند.

مجتمع کشاورزی کندلوس دربی اجرای این رسالت مقدس، سلسله مطالبی را در دست تهیه و انتشار دارد که کتاب حاضر، نخستین هدیه در این زمینه است. افزون بر این تابحال مطالبی کوتاه، بروشورها و کاتالوگهایی نیز منتشر کرده است.

ما مدعی نیستیم که این کتاب عاری از کمی و کاستی است ولی یک نکته را به جرأت می‌توانیم به آگاهی هموطنان عزیز برسانیم که گروه کارشناسان متخصص ما، عاشقانه و با صرف وقت بسیار و با استفاده از کلیه منابع و مآخذ داخلی و خارجی که در دسترس بوده است و تجربه‌های چندین‌ساله خود، به تهیه چنین کتابی دست یازیده‌اند.

از خوانندگان دانشمند و گیاه‌شناسان ارجمند تمنا داریم با توجه به رسالت علمی خویش لغزشها، کمی‌ها و کاستی‌های این کتاب را یادآوری کنند تا در چاپهای آینده بنام شریف‌آنان تصحیح گردد.

یکی دیگر از طرح‌های مجتمع کشاورزی کندلوس ایجاد باغ "بوتانیک" و واحد عصاره‌گیری و اسانس‌گیری از گیاهان است که خوشبختانه قسمت اعظم کارهای زیربنایی آن به پایان رسیده است. در نظر داریم در این باغ گیاه‌شناسی، گونه‌های مختلف گیاهان دارویی و معطر ایران و همچنین گونه‌هایی را که تابحال در ایران یافته نشده است پرورش دهیم و با تجهیز لابراتوارها و گلخانه‌های علمی و نمایشگاه سمعی و بصری، مرکزی برای بازدید علاقه‌مندان و آموزش روستازادگان پاکدل فراهم سازیم. باری، برای انجام چنین خدمت مقدس از همه هموطنان نیکدل چشم‌باری داریم.

دکتر علی اصغر جهانگیری

گزنه سفید:

LAMIUM ALBUM

گیاهی است چند ساله با ساقه‌های هوایی تا ارتفاع ۱/۵ متر و ساقه‌های زیرزمینی شبیه ریشه، برگهای این گیاه کنکره‌ای شکل و بزرگ بوده و برگهای پائین نسبت به برگهای بالایی بزرگتر می‌باشد.

قسمتهای مورد استفاده گیاه:

تمام بخش‌های این گیاه قابل استفاده بوده، عصاره بدست آمده از بوته‌های جوان، برگهای خشک شده، ریشه و ساقه‌های زیرزمینی خشک شده، بطور کلی تمام اعضاء گیاه، موارد مصرف گوناگون دارد.

شرایط اقلیمی رشد گیاه و بهره‌برداری از آن:

مهمترین گونه مورد استفاده همان گزنه سفید یا URTICA DIOICA می‌باشد. این گیاه بآسانی و اغلب بصورت خودرو در زمینهای بلااستفاده برای سایر گیاهان، رشد می‌کند. برگهای گیاه زمانی که بوته جوان است و ارتفاع به حدود ۵ سانتیمتر می‌رسد جمع‌آوری می‌شود. و سپس در سایه و در حرارت کمتر از ۵۰ درجه سانتیگراد خشک می‌شود.

کاربرد و خواص:

این گیاه دارای کلروفیل فراوان است. از مهمترین مواد شیمیایی آن هیستامین است که دارای بنیان کریستالی است. دم کرده اعضاء خشک این گیاه ادرارآور، تحریک‌کننده جریان خون و پائین‌آورنده قند اضافی و معلق در خون است. از اعضاء تازه این گیاه تونیک مطلوبی بدست می‌آید که دارای کلیه خواص نامبرده است.

روش مصرف:

گیاه تازه در تهیه سالاد و تونیک بکار می‌رود و مصرف مداوم آن در تحریک عملیات روده‌ها و دفع ادرار و آبهای متراکم شده در بافتها مؤثر است و به درمان نسبی بیماری دیابت و کم‌خونی کمک می‌کند.

در قلمرو مصارف خارجی، گزنه به درمان روما‌تیسیم کمک می‌کند. گزنه در سالهای اخیر در تهیه نوعی شامپو که در تقویت پیاز مو و معالجه شوره سر و سایر بیماریهای مو مؤثر است، به مقیاس وسیعی بکار گرفته شده است.

چای گزنه در میان انواع چایهای گیاهان دارویی جای خود را باز کرده است.

1. HISTAMINE

HANS FLUCK

منابع و مآخذ

MEDICINAL PLANTS

BORAGO OFFICINALIS

گاوزبان (براگو)

گیاهی است از تیره گاوزبان که شاخه‌های آن پوشیده از کرک فراوان و برجسته می‌باشد ، ارتفاع آن به ۶۰ سانتیمتر نیز می‌رسد و دارای برگ‌هایی به‌طول ۳ تا ۱۱ سانتیمتر و عرض ۲/۵ سانتی‌متر است که بصورت متناوب و به شکل بیضی در طول ساقه‌ها با آرایش متناوب ظاهر می‌گردد . برگهای آن ریز ، در هر دو سطح خود دارای کرک می‌باشد و بدون دم‌برگ به ساقه یا محور اصلی چسبیده است . گل‌های براگو دارای قطعاتی ۵ تایی بوده که برنگ آبی روشن می‌باشد که از ابتدای اردیبهشت تا اواسط مهر ماه به روی گیاه ظاهر می‌گردد .

بخش قابل استفاده گیاه :

گل‌ها و برگهای خشک شده گیاه و همچنین برگهای تازه گیاه در تهیه سالاد و تهیه شربت ملیس مورد استفاده قرار می‌گیرد .

شرایط اقلیمی و کشت گیاه :

این گیاه بومی نواحی مدیترانه‌ای است و در اکثر نقاط اروپا کشت می‌شود . از آنجا که این گیاه یکساله است بذر آن را می‌توان در ردیف‌هایی به فاصله ۲۵ سانتیمتر کاشت . و بهره‌برداری از آن در زمانی که گیاه به گل نشسته است می‌تواند انجام پذیرد . گل‌ها و برگها باید همانند سایر گیاهان داروئی در سایه و در حرارتی بین ۲۱ و ۳۸ درجه سانتی‌گراد خشک شود . این گیاه را می‌توان به مقدار کم در مقابل اشعه خورشید نیز قرار داد . بازدهی گیاه در شرایط متعارف کشت ، حدود ۱۵ تا ۲۰ کیلوگرم در هر ۱۰۰ متر مربع است .

کاربرد و خواص :

این گیاه در مجامع گیاه‌شناسی دنیا هنوز در میانه راه شناخت کامل است . آزمایشات انجام شده وجود یکنوع لعاب تانن و نوعی روغن فرار را در این گیاه به اثبات رسانده است . که تا اندازه‌ای ادراک‌آور و معرق بوده و خاصیت تصفیه‌کننده خون را نیز دارد .

روش مصرف :

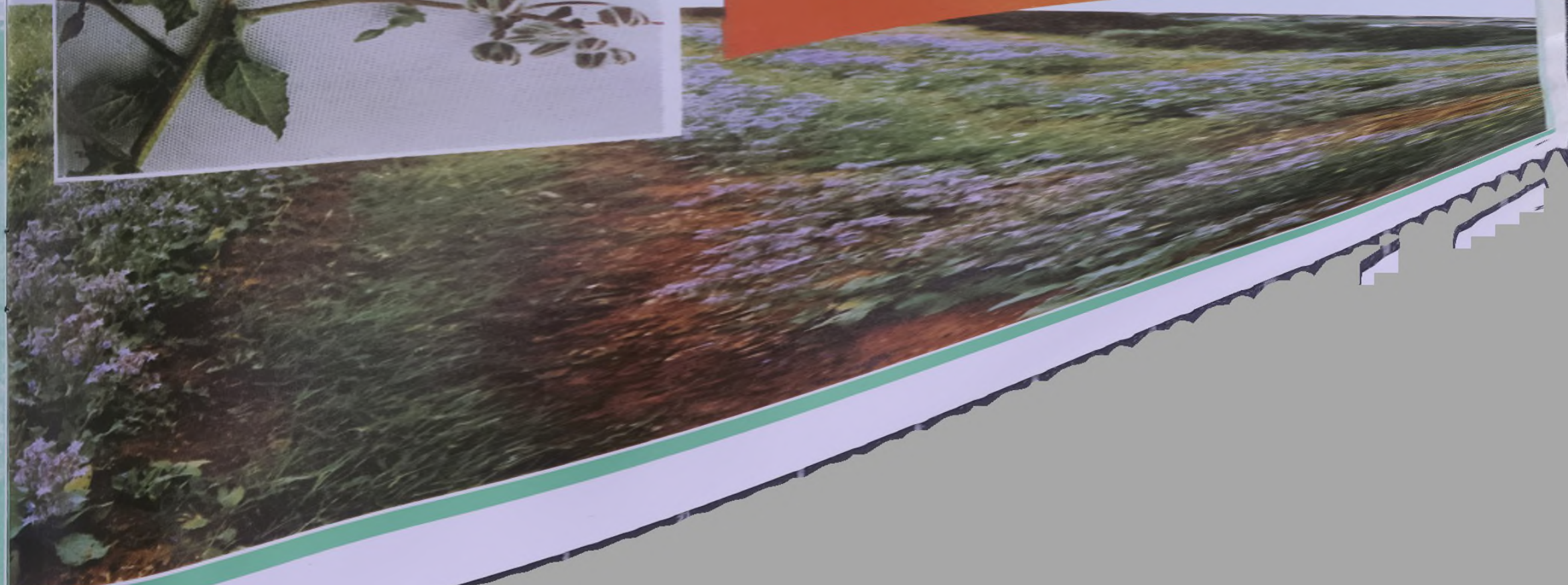
جوشانده دو قاشق غذاخوری براگو در یک لیتر آب سرد برای درمان روماتیسم مفید است دم کرده براگو به همراه سایر گیاهان مناسب ، برای رفع تورم و ناراحتی‌های کلیه و مثانه مؤثر است . علاوه بر استفاده داروئی باید دانست برگهای تازه این گیاه مخلوط با خیارو سایر سبزیجات ، سالاد بسیار مطبوعی بدست می‌دهد .

HANS FLUCK
MEDICINAL PLANTS

منابع و مآخذ مورد استفاده

مزرعه گل گاوزبان

MELISSA OFFICINALIS (LEMON BALM)

ملیس

ملیس از گیاهان چندساله و معطر است که اندازه آن هرساله افزایش می‌یابد این گیاه از ۳۰ تا ۱۰۰ سانتی‌متر قد می‌کشد. شاخه‌های آن چهارگوش و کمی کرک‌دار است. ساقه‌ها در قسمت پائین خود که معمولا " به گل می‌نشیند دارای ساقه‌های فرعی دیگری می‌باشد. و در بخش بالا یعنی در مناطقی که به گل می‌نشیند و فاقد انشعاب می‌باشد، دارای برگهای متقابل و بیضی نزدیک به مثلث و به درازای ۳ تا ۵ سانتی‌متر است. برگهای قسمت گل جز ساقه‌ها، کوچکتر از برگهای مربوط به سایر قسمت‌هاست. گلها در دسته‌های ۳ تا ۴ عتائی و به ارتفاع ۱/۵ سانتی‌متر و چسبیده به ساقه در قسمت‌های بالائی ساقه ظاهر می‌شود و عمر بوته‌ها بین ۴ تا ۸ سال است.

بخش‌های قابل استفاده گیاه: شامل برگهای خشک شده گیاه

شرایط اقلیمی رشد و برداشت گیاه:

ملیس گیاهی است بومی مناطق شرق مدیترانه و در حال حاضر در تمام کشورهای جنوبی اروپا و جنوب انگلستان و خیلی نقاط دیگر جهان کاشته می‌شود. بوته‌ها پر محصول بوده و ۲ تا ۳ بار در سال می‌توان برگهای این گیاه را جمع‌آوری کرد. از آنجا که ملیس بسیار لطیف و آسیب‌پذیر است بلافاصله پس از جیدن بایستی در حرارتی کمتر از ۳۵ درجه سانتی‌گراد در سایه خشک شود. بازدهی این گیاه از سال دوم به بعد ۲۰ تا ۳۵ کیلوگرم در هر ۱۰۰ مترمربع است.

خواص و کاربرد:

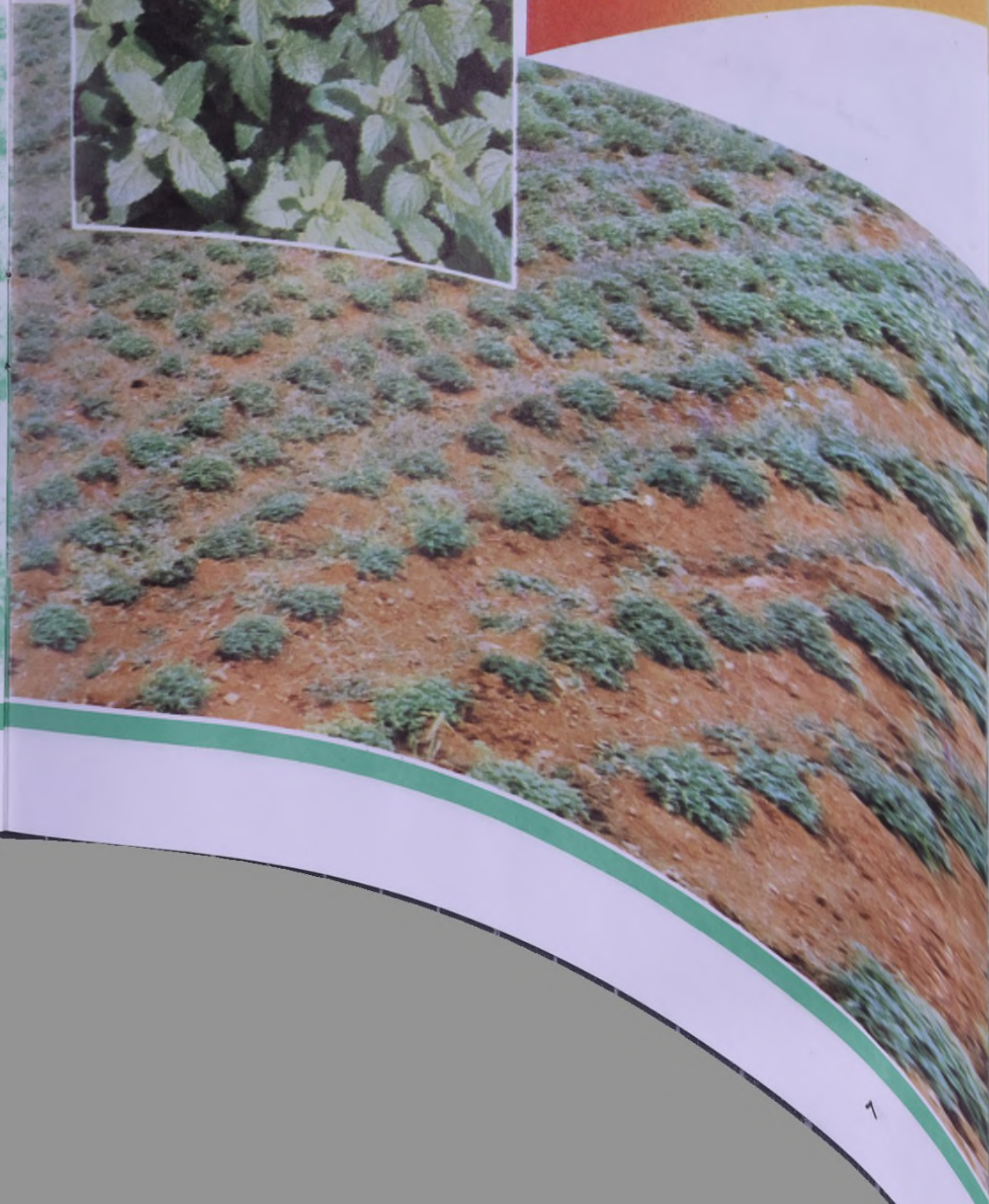
ملیس دارای روغن فراری است که مهمترین مواد آن عبارتست از یک ماده تلخ، کامفر، قندهای مختلف، رزانیول، سبتیرال، سبتیرونل لال و تانن. ملیس به مقدار کم به هضم غذا کمک می‌کند و ضد نفخ است اگر به مقدار زیاد مصرف شود، داروی خواب‌آور ملایمی است فشار خون را پائین آورده و نبض را آرام می‌کند.

در تسکین سرماخوردگی و زکام مؤثر است و سوء هاضمه را برطرف می‌کند. پزشک و دانشمند بلندآوازه ایرانی ابن سینا ملیس را شدیداً " توصیه کرده است. زیرا این گیاه قلب را آرام می‌کند و نیرو می‌بخشد. ملیس برای درمان ضعف اعصاب و افسردگی، بیخوابی و سردهای عصبی (میگرن) مصرف می‌شود. روغن فرار موجود در گیاه بخصوص بخاطر دارا بودن ماده سبتیرونل لال خاصیت آرام بخش سریع (حتی پس از یک دقیقه پس از مصرف) دارد.

تعجب‌آور نبوده که اگر ملیس بعنوان یکی از مهمترین داروهای طبیعی برای درمان نارحتی‌های قلبی شناخته شده و از قدیم لقب مفرح‌القلب گرفته است. شربت تهیه شده از ملیس قلب و عضلات آنرا نیرو می‌بخشد و باعث تقویت روحیه می‌شود. شربت ملیس هم‌چنین نوشیدنی بسیار عالی پس از غذاست زیرا به هضم غذا نیز کمک می‌کند. علاوه بر آن نفخ شکم و قولنج روده‌ها را درمان می‌نماید.

مزرعه ملیس در کوهستانهای
زیبای کندلوس

طریق مصرف :

خیسانده ۵ تا ۲۵ گرم ملیس در یک لیتر آب جوشان برای درمان ناراحتی‌های معده ،
دردهای بطني و اعصاب مفید است . لازم بیادآوری است که ابتدا بایستی ملیس در آب ریخته
شود و سپس جوشانده شود .
چای ملیس برای درمان سرماخوردگی و زکام بسیار مفید است طرز تهیه شربت ملیس بشرح
زیر است .

- ۱- گیاه خشک ملیس (۱۰ گرم)
- ۲- تخم کاسنی (۱۰ گرم)
- ۳- گل گاوزبان (۴۰ گرم)
- ۴- مغز ریشه شیرین بیان (۴۰ گرم)
- ۵- رازیانه (۱۶ گرم)
- ۶- بسقاج (۱۶ گرم)
- ۷- ایرسا (۱۲ گرم)
- ۸- آب سیب شیرین (۱ کیلوگرم)
- ۹- قند سفید (۷۵۰ گرم)

طرز تهیه شربت ملیس :

مخلوط اقلام ۱ تا ۷ را با کمی گلاب در آب سیب برای مدتی بخیسانید سپس آنرا جوشانده
و صاف کنید . مخلوط صاف شده را با قند جوشانده قوام آورید و هر بار ۳۵ گرم از این معجون
را میل کنید . سوا از مسئله داروئی که در بالا بحث آن گذشت ، ملیس بصورت تازه و یا حتی
خشک یکی از بهترین سبزیجات برای مصرف در انواع سالادها ، ماهی ، خوراک قارچ و تهیه
بنبر است . دم کرده آن جای بسیار مطبوعی بدست می دهد در یک کلام ، اگر ملیس را گیاه
جادوئی بنامیم سخنی بگراف نگفته ایم .

منابع و مأخذ مورد استفاده

3. MEDICINAL PLANTS

BY HANS FLUK

۱- گنجینه اسرار گیاهان تألیف حسین میرحیدر

۲- گیاهان داروئی دکتر علی زرگری

بوته زیبای وربن

به لیمو یا ورین

LIPPIA CITRIODORA

این گیاه که در اروپا بنام ورین شهرت دارد، درختچه‌ای است به ارتفاع ۱/۵ تا ۲ متر و دارای ساقه‌های دراز، زاویه‌دار و منشعب است. ورین در اصل از گیاهان بومی آمریکا است ولی امروزه به علت زیبایی، عطر دلپذیر و خواص متعدد در غالب نواحی پرورش می‌یابد. جای ورین در کشورهای اروپائی بخصوص فرانسه طرفداران بسیار دارد.

مشخصات: برگهای این گیاه ساده، خشن، کامل، فراهم، مجتمع به تعداد ۳ تا ۴ تائی و برگ سبز روشن است، و دارای عطر بسیار دلپذیری است. گل‌های آن کوچک و دارای جامی است که از خارج سفید و از داخل آبی مایل به بنفش است. مجموعه گل‌های آن ظاهر هرمی شکل دارد و در حول یک محور دراز بوجود می‌آید.

این گیاه بنام پزشک گیاه‌شناسی موسوم به LIPPIA که در سالهای ۱۷۰۴ - ۱۶۷۸ میلادی می‌زیسته و در حبشه به قتل رسیده، نامگذاری شده است. قسمت قابل استفاده گیاه برگ‌های آنست از جمله القایی که به این گیاه داده‌اند عبارتست از گیاه مقدس، هدیه الهی، گیاه ونوس گیاه قربانی و غیره. مبدأ اصلی این گیاه امریکای شمالی بوده و از آنجا به سایر نقاط دنیا برده شده است.

برگ‌های تازه سائیده شده آن بوی مطبوع لیمو را به مشام می‌رساند. مزه آن کمی تلخ و گس بوده و بعلت خاصیت سنگ‌زدائی از مثانه ورون نامگذاری شده است. گیاه مزبور در قدیم ونوس نامیده می‌شد زیرا معتقد بودند که دارای خاصیت تقویت قوه بیا و محرک و موجب نوالد و تناسل می‌باشد. کیشش‌های روم قدیم این گیاه را در مراسم قربانی بکار می‌بردند از این رو گیاه قربانی نیز نام گرفته است.

برگ به لیمو دارای ۹/۵ تا ۱/۵ درصد اسانس لوژیر، مرکب از سیترال، لیمونن و ژژانیول است.

این اسانس اغلب با اسانس مرکبات مخلوط می‌گردد. از هر ۱۰۰ کیلوگرم برگ گیاه حدود ۱۵۰ گرم اسانس بدست می‌آید که مصارف وسیعی در صنایع غذایی، عطرسازی و آرایشی و داروئی دارد.

خواص درمانی: برگ این گیاه، اثر مقوی معده، محرک، ضد تشنج، رفع کننده دردهای عصبی، پائین‌آورنده درجه حرارت بیماران و آرام‌بخشی دارد. جای آن بسیار مفرح و نشاط‌آور است.

برگ به لیمو مانند ملیس در سوءهضم‌ها، درد معده، نفخ، طپش قلب، سردردهای یکطرفه سرگیجه، حالات عصبی، احساس صداهای مبهم در گوش و خستگی‌های روحی تاثیر بسیار مطلوب دارد. بطور کلی ورین برای تسکین و درمان سی نوع ناراحتی و بیماری تجویز شده است. گفته شده است که برای درمان تب نوبه زخم معده، ورم چشم، ذات‌الجنب و دهها ناراحتی دیگر نیز مفید است.

در درمان خارجی ضامد تهیه شده از ورین برای رفع سردرد، روماتیسم مفید است. و از آنجا که رنگ پوست را در محل ضامد شده قرمز می‌کند این اعتقاد مرسوم شده که ورین توانائی

جذب خون را در محل، بالا می‌برد. جوشانده ۶۰ گرم ورین در یک لیتر آب که بتدریج در طول روز نوشیده شود داروی مناسبی برای برطرف کردن درد به هنگام دفع ادرار و پاک کردن کلیه و مثانه است. دم‌کرده ورین جای مطبوعی است که خاصیت آرام‌بخش دارد. از نظر تقویت معده باید آنرا در ردیف مهمترین داروها قرار داد و برای این منظور بهتر است همیشه آنرا بصورت دم کرده مانند جای مصرف کرد. از ورین بجای عطر جای معمولی نیز می‌توان استفاده نمود.

روش مصرف: دم کرده ۵ تا ۱۰ گرم برگ ورین در ۵۰۰ گرم آب، جای بسیار مطبوعی بدست می‌دهد.

مخلوط ۵ گرم آن در یک لیتر آب به منظور تهیه آشامیدنی مطبوع جهت مصرف با غذا.

منابع و مآخذ مورد استفاده
۱ - گیاهان داروئی دکتر علی زرگری

2. THE COMPLETE NEW HERBAL BY RICHARD MABEY'
3. A MODERN HERBAL BY MRS. M. GRIEVE
4. THE HERB BOOK BY JOHN LUST

سالویا گیاه جادونی

سالویا (مریم گلی)

SALVIA OFFICINALIS (SAGE)

گیاهی است بوته‌ای کوچک دارای ارتفاعی بین ۲۰ - ۶۰ سانتی‌متر، بخش‌های بالایی گیاه دارای ساقه‌های چهارگوش پوشیده از موهای درهم شبیه نمد است. برگهای این گیاه به درازای ۳ - ۱۰ و پهنای ۱/۵ تا ۵ سانتی‌متر است. برگهای آن متقابل بشکل بیضی کشیده و برنگ سبز مایل به خاکستری و پوشیده از موهای نمدی شکل در طول ساقه‌ها می‌روید. گل‌ها برنگ آبی روشن و بنفش روشن به ارتفاع ۲ - ۳ سانتی‌متر در دسته‌های ۴ - ۸ تایی در انتهای ساقه‌ها ظاهر می‌شوند.

قسمت‌های مورد استفاده: بخش‌های مصرفی بعنوان دارو و استفاده غذایی برگهای گیاه مزبور می‌باشد.

شرایط اقلیمی، کاشت، برداشت:

این گیاه از گیاهان مخصوص مناطق مدیترانه‌ای است و در زمین‌های شنی می‌روید اما زمین‌های آهکی نیز برای رشد این گیاه مساعد است. برگهای گیاه موقعی که گیاه به کل نشسته است بار اول در اوایل خرداد تا اواسط مرداد و بار دوم در اواسط شهریور تا اواسط آبان جمع‌آوری و در حرارت زیر ۳۵ درجه سانتی‌گراد در سایه خشک می‌شود بازدهی این گیاه نسبتاً بالا بوده و از هر یکصد مترمربع ۱۵ تا ۴۰ کیلوگرم گیاه تازه بدست می‌آید.

خواص و کاربرد:

سالویا به مقدار کم بعلت دارا بودن تانن معالج آماس، ضد ورم بخصوص در مورد التهاب غشاء مخاطی است. تا اندازه‌ای ادرارآور بوده و از تعرق زیاد جلوگیری می‌کند. مصرف خارج از اندازه سالویا کمی خاصیت سمی دارد و سرعت جریان خون را به جهاز هاضمه زیاد می‌کند و احتمالاً " به مرکز سلسله اعصاب صدمه می‌زند.

روش صرف:

جوشانده ۱ تا ۲ قاشق غذاخوری سالویا در یک لیتر آب بعنوان غرغره برای شستشو و رفع التهابات دهان، گلو و لوزه‌ها بکار می‌رود و به شکل لوسیون برای انواع زخمها مفید است. مصرف داخلی سالویا از تعرق زیاد بیماران مبتلا به سل در شب جلوگیری می‌کند و بندرت، ادرارآور، ضد اسهال و تحریک‌کننده ترشحات صفراوی است. سالویا به مقیاس وسیع در تهیه انواع غذاهای گوشتی و دریایی، سوسیس، سالادها بکار می‌رود. و بحق لقب گیاه آشپزخانه گرفته است.

تجربیات فراوان ثابت کرده است که سالویا به تنهایی برای تقویت مغز مفید است. حبس‌های پنجگانه و حافظه را تقویت می‌کند. رگ ویی را نیرومند می‌سازد و سلامت را به کسانی که رعشه دارند باز می‌گرداند. و اعضاء لرزان بدن را بهبود می‌بخشد. سالویا بعنوان جانشین

گل ساعت

مناسی برای چای مصارف فراوان دارد. (این گیاه امراض کبدی را معالجه می کند و علاوه بر آن کمک فراوانی به خونسازی می کند. جوشانده برگها و ساقه های گیاه ادرار آور است و رنگ موها را سیاه می کند". برای درمان تمام دردهای ناشی از سرماخوردگی رماتیسمی و دردهای مفاصل بسیار مؤثر است. برای تهیه چای ۵ گرم سالویا را در نیم لیتر آب جوش دم کرده مانند چای معمولی با و یا بدون شکر و یا با عسل مصرف کنید. بطور خلاصه، در قدیم به خصوص فزون وسطی، سالویا بقدری مورد توجه بود که در ضرب المثلها نیز آورده شده که اگر کسی سالویا در باغچه خود داشته باشد چرا باید بمیرد؟

× عقیده گیاه شناسان مؤسسه معتبر CULPEPER

منابع و مآخذ مورد استفاده

HANS FLUCK MEDICINAL PLANTS

گل ساعت :

PASSION FLOWER

شرح گیاه: این گیاه بعلت تشابه ظاهری گل‌های آن به تاج خاری که به هنگام مصوب کردن حضرت عیسی بر سر او گذاردند و معرف اندوه و عذاب آن حضرت از زمان شام واپسین تا زمان مرگش می‌باشد بنام PASSION FLOWER نامیده شده است. زائده خاردار و نوک تیزی که در مرکز گلبرگها قرار گرفته است و همچنین سایر قسمت‌های گل تشابه زیادی با تاج خاری دارد که بر سر عیسی مسیح گذاشتند. ریشه این گیاه دائمی بوده و شاخه‌های پر برگ آن تا ۱ متر قد می‌کشد، برگها بصورت سه مقطعی و دارای دندانه‌های بسیار منظم و زیباست با رایحه‌ای شیرین به رنگ خون یا مایل به زرد و کمی آمیخته با رنگ ارغوانی است. میوه رسیده این گیاه برنگ نارنجی و تخم مرغی شکل، به اندازه یک سیب کوچک (پس از خشک شدن) بوده و دارای دانه‌های بسیار است، پس از خشک شدن چروکیده شده و برنگ سبز مایل به زرد در می‌آید. گوشت و مغز این میوه شیرین بوده و خوراکی است.

ترکیب گیاه: ظاهرا " ، این گیاه هنوز مورد آنالیز دقیق قرار نگرفته است. ولی ماده اصلی آن که پاسی فلورین PASSIFLORINE نامیده شده است که خواصی مشابه مورفین دارد. خواص داروئی و موارد مصرف: این گیاه بیشتر بخاطر خاصیت تقلیل دهنده فشار روی نخاع شهرت دارد. و علیرغم تاثیرگذاری روی سرعت گردش خون (به مقدار کم) از فشار شریانی نیز در عین آنکه عمل تنفسی را سریعتر می‌کند، می‌گاهد. بصورت رسمی و قبول شده در زمره داروهای طب درمانی قرار گرفته است و معمولا" به همراه برومیدها بکار می‌رود. گفته شده است که در معالجه بیماری صرع بسیار مؤثر است. بعلت خاصیت تخدیری در مواردی از قبیل اسهال، دیسانتری، دردهای عصبی، بی‌خوابی و دردهای قاعدگی بکار می‌رود.

روش مصرف :

۰/۲ تا ۰/۷ گرم (۱۰ تا ۲۰ قطره) عصاره گیاه را با آب مصرف کنید در عصاره‌گیری می‌توان هم از گیاه تازه و هم از خیساندن گیاه خشک در آب استفاده کرد. گل و برگ و ساقه هر سه در این مورد بکار می‌رود.

گونه‌های مختلف گیاه: تقریبا" تمامی گونه‌های این گیاه میوه خوراکی تولید می‌کند و به خاطر زیبایی و عطر مطلوب در باغها کاشته می‌شوند. مهمترین گونه این گیاه همان PASSIFLORA CARULEA است که در فارسی بنام گل ساعت شهرت یافته است. این گیاه بسرعت در پای دیوارها رشد کرده و پوشش بسیار زیبایی به دیوار می‌دهد. گل ساعت برای اولین بار سال ۱۶۹۹ یعنی ۲۹۲ سال قبل، از برزیل به اروپا برده شده است.

اطلاعات اضافی در مورد گل ساعت: ریچارد مالی در کتاب:

THE COMPLETE NEW HERBAL

ترکیبات این گیاه را بشرح زیر نوشته است:

★ گیاه دارای انواع الکلوتیدها از جمله هارمول، هارمالین، هارمین و هارمالول می‌باشد. گل ساعت علاوه بر این دارای مقداری فلاونویدها، انواع قند، استرولها و صمغ می‌باشد. در قلمرو خواص درمانی ریچارد مالی معتقد است که گل ساعت آرام بخش بوده سیستم اعصاب را راحت می‌سازد. نگرانی و کنش‌های عصبی را تسکین می‌دهد و برای رفع بی‌خوابی مؤثر است. همچنین برای پائین آوردن فشار خون بکار می‌رود. و این همه خواص بخاطر الکلوتیدها و فلاونوئیدهایی است که در این گیاه وجود دارد. در عین حال ریچارد مالی معتقد است که مصرف این گیاه اعتیاد آور نیست.

★ ALKALOIDS CONSISTING OF

- HAMANE
- HARMOL
- HARMALINE
- HARMINE
- HARMALOL

FLAVONOIDS

SUGARS

SEROLS

GUM

منابع و مأخذ مورد استفاده:

- 1) A MODERN HERBAL BY MRS M. GRIEVE
- 2) THE HERB BOOK BY IOHN LUST
- 3) THE COMPLETE NEW HERBAL BY RICHARD MABEY

LAVANDULA VERA

لاواند

شرح گیاه: لاواند گیاهی است بوته‌ای به ارتفاع حداکثر ۷۰ سانتی‌متر. قسمت بائین گیاه از چوب سخت تشکیل شده است، شاخه‌های سبز و متعدد گیاه به شکل چهارگوش است و برگهای آن نیزه‌ای سر پهن باریک، کرکدار و برگ نقره‌ای مایل به خاکستری و با لب برگشته می‌باشد. و درازای برگهای آن ۴ تا ۶ برابر عرض آنهاست. گلها بصورت خوشه ستبله‌ای در انتهای شاخه‌ها از اول خرداد تا اواسط مرداد ماه ظاهر می‌شود. کلبه قسمت‌های گیاه دارای رایحه‌ای بسیار مطبوع است ولی عطر گلها قویتر و اسانس حاصل از آن مرغوبتر است.

قسمتهای مورد مصرف گیاه:

گل‌های خشک شده و همچنین برگها، دارای اسانس و روغن بسیار مرغوب و بر ارزشی است که موارد مصرف بسیار دارد.

شرایط اقلیمی رشد گیاه: لاواند بصورت طبیعی و خودرو در مناطق مدیترانه‌ای می‌روید ولی بعلت مصرف زیاد در موارد دارویی، آرایشی و غذایی بصورت وسیع در مناطق دیگر بخصوص مناطق مشابه اقلیم مدیترانه‌ای کاشته می‌شود. گلها و برگهای این گیاه بایستی در سایه و درجه حرارتی کمتر از ۳۵ درجه سانتیگراد خشک شود.

روش مصرف و خواص:

گیاه لاواند دارای روغن فراری است که بهترین ماده آن تانن است. در قلمرو سلسله اعصاب و جهاز تنفسی، آرام‌بخش و تسکین‌دهنده است تا اندازه‌ای ادرارآور و ضد نفخ و برای فعالیت روده‌ها مفید است.

جوشانده و یا خیسانده این گیاه به همراه گیاهان دیگر آرام‌بخش، ضد نفخ و تا اندازه‌ای خواب‌آور است در مواردی از قبیل بند آورنده سرفه، و اسهال نیز بکار می‌رود. روغن لاواند در موارد مصرف خارجی برای درمان روماتیسم و خیسانده آن برای درمان زخم بکار می‌رود.

گیاه لاواند یکی از بهترین گیاهان معطر است که قرن‌هاست بشر با عطر دل‌انگیز آن به همان نام آشناست. و از کیسه‌های کوچک محتوی این گیاه برای معطر کردن لباسها ملافه‌ها، گنجه‌های لباس و فضای اطاقها استفاده می‌کرده است. عطر دل‌انگیز لاواند علاوه بر این ضد حشره بوده و می‌تواند حشرات مضر را از فضای زندگی شما دور نگاه دارد.

کیسه محتوی لاواند را بخصوص اگر در رختخواب خود قرار دهید نه تنها، رختخواب را خوشبو و معطر نگاه می‌دارد و حشرات را از شما دور می‌کند، بلکه با تنفس آرام عطر دل‌انگیز آن ناراحتی‌های جهاز تنفسی شما با روش آروماتوتراپی تدریجاً " برطرف شده و خوابی آرام و شیرین خواهید داشت.

جای تهیه شده از لاواند نوشیدنی بسیار خوبی برای رفع سردردهای ناشی از خستگی و فشار عصبی و فرسودگی است. این گیاه و روغن حاصل از آن یکی از بهترین داروها برای درمان سوختگی و زخمهای سطحی و جوش دادن بریدگیهای نسبتاً عمیق است. لاواند علاوه بر آن دارای خاصیت ضد باکتری و آنتی‌بیوتیکی بوده و میکربهای دیفتری، تیفوئید را از بین می‌برد.

لاواند گیاه دارویی، عطر سازی و ضد حشره

رزماری و گوشه‌ای از مزارع آن در کوهستان

و در درمان بیماریهای ریوی نیز مؤثر است. لاوا ند بصورت سنتی، اعم از دم کرده یا خور، برای درمان سینه درد، سرفه و سرماخوردگی مورد استفاده قرار می گرفته است.

لاواند مسکن و آرام بخش بوده و برای رفع نگرانی، اضطراب و فشارهای عصبی مفید تشخیص داده شده است و در آرام کردن جهاز هاضمه نقش مؤثری دارد.

بطور کلی لاواند مدر، بادشکن، نیرودهنده، ضد تشنج، ضد کرم و ضد باکتری است.

دم کرده ۵ گرم لاواند را در یک لیتر آب به مقدار ۳ تا ۴ فنجان در روز بین غذاها میل کنید. دم کرده این گیاه به همراه سایر گیاهان مفید از قبیل ورین، ملیس، سالویا، رزماری، بُراگُو و لیمو عمانی جای بسیار مطبوعی بدست می دهد که بنام جای سبز توسط مجتمع کشاورزی کندلوس به بازار عرضه شده است.

جوشانده لاواند با آب محلول بسیار مناسبی است برای غرغره کردن و ضد عفونی کردن دهان و گلو. استحمام در وان آب گرم محتوی لاواند خستگی روزانه شما را برطرف می کند و به پوست شما طراوت و جوانی می بخشد.

یک کیسه کتانی محتوی گیاه لاواند را برای دور کردن مکس و حشرات دیگر در اطاق آویزان کنید و نتایج آنرا آزمایش کنید.

منابع و مأخذ مورد استفاده:

A MODERN HERBAL
BY MRS. M. GRIEVE

ROSMARINUS OFFICINALIS

رزمارینوس:

رزمارینوس در فارسی اکلیل کوهی نامیده می‌شود.

گیاهی است بوته‌ای پایا، دارای شاخه‌های پراکنده چوبی که بین نیم تا ۱ متر ارتفاع دارد. شاخه‌های این گیاه کرکدار می‌باشد و برگهائی بصورت نيزه‌ای، سرتاسر شاخه را فرا می‌گیرد. قسمت بالای برگها، سبز و پائین آنها خاکستری تیره است. گل‌های آن در مجموعه‌های ۲ تا ۱۰ تائی در محل‌های گره یعنی رویش برگها در سراسر شاخه می‌روید. رنگ گل‌ها آبی کم‌رنگ و زمان رویش آنها در اواخر اردیبهشت ماه است. تمام قسمت‌های گیاه دارای عطری بسیار قوی است. گل‌ها دارای نوش فراوان با بوی قوی ولی مطبوع می‌باشد. بطوریکه عمل حاصله از آن بدلیل رایحه مخصوص بسیار مشهور است.

قسمتهای مورد مصرف گیاه: برگهای خشک شده و در موارد نادر برگهای تازه.

شرایط اقلیمی و کشت گیاه: این گیاه بومی مناطق مدیترانه‌ای است ولی در مناطق دیگر به‌خصوص مناطقی که دارای شرایط اقلیمی مدیترانه‌ای است با موفقیت کشت شده است. شاخه‌های برگ این گیاه با دقت جمع‌آوری و در حرارت زیر ۳۵ درجه سانتیگراد در سایه خشک می‌شود. و سپس برگهای خشک شده از شاخه‌ها جدا و برای مصرف آماده می‌گردد. مواد ترکیبی گیاه و خواص آن: رزمارینوس حاوی روغن فراری است که ماده اصلی آن تانن است. رزمارینوس خاصیت ضد عفونی کننده قوی دارد و در صورتیکه به مقدار کم مصرف شود معرق است و جریان خون را به طرف معده سرعت می‌بخشد و به همین دلیل به ترشح مایعات معدی که مهمترین عامل هضم غذا است کمک می‌کند. رزمارینوس علاوه بر این ادرارآور است.

توجه مهم: مصرف رزمارینوس به مقدار زیاد و خارج از قاعده ممکن است موجب سرگیجه و گرفتگی و انقباض عضلانی شود.

طریق مصرف:

مصرف خارجی روغن و اسانس روزمارینوس مرهم مناسبی است برای درمان روماتیسم و میگرن. در صورتیکه مقداری معادل یک مشت معمولی رزمارینوس در نیم لیتر آب جوشانده شود و سپس جوشانده گیاه را برای مدتی بصورت طبیعی سرد کنیم مابع بسیار مفیدی برای سستشوی انواع زخمها بدست می‌آید.

رزماری از قدیم‌الایام مورد شناسائی مردم یوده ولی تنها در مراسم تشریفاتی، جشن‌های عمومی یا خانوادگی، بعنوان سمبل عشق و علاقمندی و یا در مواقع عروسی و عزا بکار می‌رفته است. در حقیقت استفاده داروئی از این گیاه در قرن بیستم شروع شد و بسرعت توسعه یافت.

در قدیم بخاطر شهرت آن در تقویت حافظه و یادآوری، سمبل وفاداری عشاق نیز شناخته شده است روزماری از نظر طبی، تقویت کننده عمومی (بخصوص حافظه و اعصاب)، قابض، معرق و محرک، ضد نفخ و اشتهاآور بوده و انواع سردردها را برطرف می‌کند. چای تهیه شده از

برگهای خشک رزماری، اگر داغ نوشیده شود در رفع سردرد، سرماخوردگی، ناراحتی معده و روده‌ها، دل‌دردهای شدید و بیماریهای عصبی بسیار مفید است.

رزماری در آشپزخانه‌ها، در تهیه انواع غذاهائی که با گوشت گوسفند و طیور درست می‌شود بعنوان یک چاشنی مناسب و عالی بکار می‌رود. طعم و مزه انواع زله‌های میوه و آب میوه‌ها، با رزماری عالی می‌شود. یکی از مصارف عمده آن در دنیا در پیتزا می‌باشد.

رزماری علاوه بر مصارف داروئی و خوراکی دارای مصارف آرایشی نیز هست. خیس کرده این گیاه با بوراکس برای جلوگیری از ریزش مو و شوره سر بکار می‌رود. از گیاه رزماری اسانس بسیار ذی‌قیمتی بدست می‌آید که در صنعت ادوکلن‌سازی و عطریات مصارف فراوان دارد.

منابع و مآخذ مورد استفاده:

۱- گیاهان داروئی دکتر علی زرگری جلد دوم

2) HANS FLÜCK

MEDICINAL PLANT

3) A MODERN HERBAL BY MRS M. GRIEVE

روی کُرّه خاکی ما فقط یکنوع زندگی وجود دارد، زندگی که بهرجاندار و بهرگیاهی در قلمرو خود حیات می‌بخشد. و بُعد زمان این حیات را به ملیونها بخش تقسیم می‌کند. ولی هر بخش تقسیم شده از حیات عنصر جدا ناپذیر و بهم پیوسته با سایر بخشها است. یک بوته رُز بظاهر فقط یک بوته رُز است. ولی در فعل و انفعالات پیچیده و بهم پیوسته حیات می‌تواند به گیاهی دیگر و یا به یک خرگوش تبدیل شود. همه ما از یک جنس هستیم و از یک مبداء بوجود آمده‌ایم.

IN THE LAST DECADE INTEREST IN TRADITIONAL MEDICINE HAS BEEN RENEWED, AND MUCH IS NOW BEING DONE WORLDWIDE TO GIVE IT THE RESPECT IT DESERVES-GREEN MEDICINE IS BEING BORN AGAIN
SOURCE: ANTHONY HUKLEY, GREEN INHERITANCE 1984

در یک دهه اخیر توجه به داروهای سنتی حان تازه‌ای یافته و فعالیت‌های روزافزونی در مقیاس جهانی برای بازگرداندن نقش قدیمی و تاریخی و نشان دادن اهمیت این گیاهان بعمل می‌آید.
در یک کلام داروهای سبز تولدی دوباره یافته است

JOINT THE NATURE AND LET THE NATURE HELPS YOU KANDELOUS AGRICULTURAL CO. SLOGAN

به طبیعت به‌پیوندید و بگذارید طبیعت به شما کمک کند.

در پایان لازم دانستیم، منتخبی از خواننده‌های همکاران خود را در گوشه و کنار دنیا، در ارتباط با موضوع مورد بحث، بیاوریم با ذکر این نکته‌که نهضت طبیعت‌گرایی در تمام دنیا، روبه‌گسترش سریع است. و در این میان کشور مابعدنوان یکی از غنی‌ترین منابع گیاهان داروئی و معطر می‌تواند خدمات ارزنده‌ای به بشریت بنماید. و در انجام این رسالت جزواتی دیگر بتدریج توسط مجتمع کشاورزی کندلوس تقدیم هم‌وطنان و همه عاشقان طبیعت خواهد شد.

THE LORD HATH CREATED MEDICINES OUT OF THE EARTH; AND HE THAT IS WISE WILL NOT ABHOR THEM SOURCE: APOCRYPHA ECCLESIASTICUS 34:4

خداوند داروها را در زمین بوجود آورد؛ و او که عقل کل است مخلوق خود را دوست دارد.

WHY SHOULD A MAN DIE, WHO HAS SAGE IN HIS GARDEN? SOURCE: ANON, REGIMEN SANITATIS SALERNITANUM, MEDIEVAL HERBAL

کسی که سالویا در باغچه خود می‌کارد، چرا باید بمیرد!؟

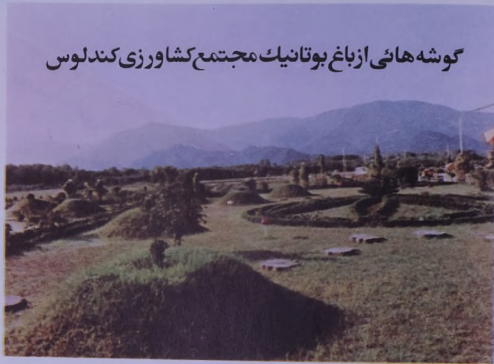
THE GREAT SPIRIT IS OUR FATHER, BUT THE EARTH IS OUR MOTHER. SHE NOURISHES US; THAT WHICH WE PUT IN TO THE GROUND SHE RETURNS TO US, AND HEALING PLANTS SHE GIVES US LIKEWISE SOURCE: BIG THUNDER, NORTH AMERICAN INDIAN, 1900

و خداوند روح بزرگ است، ولی زمین مادر ما است. زمین به ما غذا می‌دهد؛ آنچه را که در آن می‌کاریم به ما باز می‌گرداند. و گیاهان شفا بخش را بما هدیه می‌کند.

THERE IS LIFE ON EARTH-ONE LIFE, WHICH EMBERCES EVERY ANIMAL AND PLANT ON THE PLANET. TIME HAS DIVIDED IT UP INTO SEVERAL MILLION PARTS, BUT EACH IS INTEGRAL PART OF THE WHOLE. A ROSE IS A ROSE, BUT IT IS ALSO A ROBIN AND A RABBIT. WE ARE ALL OF ONE FLESH, DRAWN FROM THE SAME CRUCIBLE
SOURCE: LYALL WATSON, SUPERNATURE 1973

گوشه‌هایی از باغ بوتانیک مجتمع کشاورزی کندلوس

توصیه‌هایی درباره مصرف گیاهان داروئی

- نکاتی را که باید در قلمرو گیاه درمانی رعایت کنید و توجه بنمائید عبارتند از:
- ۱ - هرگز بدون داشتن اطلاعات کافی، گیاهان داروئی را بصورت آزمایشی و بمنظور اطلاع بر خواص آنها مورد استفاده قرار ندهید. برخی از گیاهان خواص داروئی بسیار قوی دارند، از قبیل گیاه سداب (RUE)
  - ۲ - قبل از مصرف گیاه داروئی و یا هر نوع داروی دیگر عادات روزانه و سبک زندگی خود را دقیقاً مورد تجزیه تحلیل قرار دهید. بعنوان مثال: آیا شبها دیر به بستر می‌روید؟ آیا رژیم غذایی نامنظم دارید و یا پرخوری می‌کنید؟ آیا سیگار می‌کشید و یا مشروبات الکلی مصرف می‌کنید؟ آیا دچار کشش‌های عصبی و روانی هستید؟ هر یک از این عادات و مشکلات در انتخاب روش درمان مؤثر است.
  - ۳ - گیاه درمانی یکی از شقوق درمان بیماریهاست. اگر با مصرف گیاهان داروئی علائم جدی و غیر عادی در شما بروز کرد فوراً "با پزشک خود و یا یک گیاه پزشک مشورت کنید.
  - ۴ - اگر داروهای شیمیائی مصرف می‌کنید، در زمینه مصرف گیاهان داروئی حتماً "با پزشک خود مشورت نمائید.
  - ۵ - در صورتیکه گیاهان داروئی مصرف می‌کنید، آیا از دز و یا مقدار صحیح مصرف آگاهی دارید؟

۶ - گیاه درمانی را با نسخه‌های ساده که طی قرون متمادی توسط نسلهای گذشته با موفقیت مورد استفاده قرار گرفته‌اند، شروع کنید تجربه‌های اثبات شده نقش بسیار مهمی در گیاه درمانی دارد.

۷ - هرگز انتظار معجزه نداشته باشید. تاثیر گیاهان داروئی در مقایسه با داروهای مدرن و شیمیائی آهسته است. و باید با رژیم غذایی و تغییر سبک و عادات نابهنجار روزانه تواءم و همراه باشد.

۸ - تمام آنچه را که در باره گیاه درمانی، در کتابها، روزنامه‌ها و مجلات می‌خوانید باور نکنید. و تصور ننمائید که نتایج و تجربیات بدست آمده توسط دیگران عیناً "در مورد شما هم صادق است. گیاه درمانی در مورد هر شخص باید با توجه به شرایط خاص آن شخص و عادات و سبک زندگی و رژیم غذایی او، تجویز شود که الزاماً "در مورد همه یکسان نیست.

۹ - در قلمرو گیاه درمانی، به مطالبی که در یک کتاب می‌خوانید اکتفا نکنید و دامنه مطالعه خود را وسیعتر سازید و نقاط اشتراک و اختلاف منابع مختلف را تعیین نمائید.

۱۰ - هرگز به امید دوبرابر کردن تاثیر گیاهان داروئی و سرعت بخشیدن به درمان دز دارو را دوبرابر نکنید.

۱۱ - خیلی از گیاهان داروئی ممکن است برای درمان یک ناراحتی خاص مفید باشند. ولی تعداد کمی از گیاهان در مواردی که هدف درمان چندین بیماری باشد، ممکن است مؤثر باشند. بنابراین نکته مهم در گیاه درمانی اینستکه نوع ناراحتی دقیقاً تعیین شود و آنگاه گیاه مناسب با درمان آن ناراحتی انتخاب گردد.

مجتمع کشاورزی کندلوس با توجه به مطالب بالا اقدام به تولید و عرضه آن تعداد از گیاهان داروئی و معطر می‌نماید که اولاً "منابع علمی و گیاهشناسی دنیا در آثار و خواص آن متفق‌القول می‌باشند. ثانیاً "آزمایشات و تجربیات علمی و بالینی مفید بودن آنها را در موارد خاصی ثابت کرده است و در طول قرن‌ها بدون بروز هیچ‌گونه اثر نامساعد روی مصرف کنندگان، مورد استقبال عمومی قرار گرفته است. علاوه بر این گیاهان عرضه شده توسط مجتمع خواص داروئی و خوراکی، هردو را دارا می‌باشد.

بایرخی از محصولات مجتمع
کشاورزی کندلوس آشنا شوید

OUTLOOK FOR THE MEDICINAL AND FRAGRANT'S HERBS IN IRAN

**KANDELUS AGRICULTURAL COMPANY
PRODUCER AND PROCESSOR OF MAJOR MEDICINAL AND FRAGRANTS
HERBS AND ESSENTIAL OILS
PUBLICATION NO 1/1991
GENERAL INFORMATION ABOUT MAJOR HERBS**

**Add: No.33 DERAFSH ALLEY, NORTH MOFFATEH AVE., TEHRAN
TEL: 822153 - 823828 - 828736
FAX: (021) 826676**